

Delavnica o priložnostih in izzivih Direktive - 1. dan

Evropski parlament bo predvidoma konec marca sprejel Direktivo o avtorskih pravicah na enotnem digitalnem trgu, nato pa bodo imele države članice dve leti časa, da jo prenesejo v svoje zakonodaje. V tem času morajo evropski avtorji in njihove organizacije uporabiti vsa razpoložljiva "orodja in vpliv" na odločevalce, da bodo ti sprejeli ustrezne zakonske akte, ki bodo tudi v resnici avtorjem zagotovili pravično nadomestilo. Najboljša rešitev bi bilo pravično in proporcionalno nadomestilo, ki ga bi plačale spletne platforme, pravica pa bi bila kolektivno upravljana, je bila zelena nit prvega dne mednarodne delavnice avdiovizualnih avtorjev. Delavnico na temo Implementacija Direktive o avtorskih pravicah: Priložnosti in izzivi, ki čakajo avdiovizualne avtorje na področju pravičnega nadomestila sta pripravila Društvo slovenskih režiserjev (DSR), DSR Scenaristi in AIPA, in sicer v sodelovanju z Združenjem evropskih filmskih režiserjev (FERA), mednarodnim Združenjem avdiovizualnih avtorjev (SAA) in Zvezo scenaristov Evrope (FSE).

Prvi dan delavnice je odprla glavna izvršna direktorica Združenja evropskih filmskih režiserjev (FERA) Pauline Durand-Vialle, ki je predstavila dogovor Evropskega parlamenta, Sveta EU in Evropske komisije o Direktivi. Ob tem se je posebej ustavila pri t.i. trikotniku transparentnosti, ki je izrednega pomena za ustvarjalce. Tega urejajo trije člani direktive, ki predvidevajo obvezno preglednost za nasprotno pogodbene stranke, uvedbo mehanizma za prilagajanje nadomestil, če bi bilo delo uspešnejše od pričakovanj ter mehanizem za reševanje sporov. Slednji je varovalka za prej omenjena člena.

Izvršna direktorica Svetovnega združenja avdiovizualnih avtorjev (SAA) Cecile Despringre je v nadaljevanju predstavila delo in naloge SAA, pa tudi pričakovanja pri zbiranju pravičnega nadomestila. Kot je poudarila, v končnih določbah predloga Direktive 14. člen ne predpisuje proporcionalnega nadomestila, vendar ga tudi ne prepoveduje. "To določilo je lahko past, zato je potrebno napeti vse sile, da bodo države članice v svojo zakonodajo uvrstile ta termin, skupaj z ustreznimi orodji, s katerimi bodo to nadomestilo avtorji tudi v praksi dobili", je dejala. Opozorila je na nejasnosti oz. sive cone v nacionalnih zakonodajah. Pri tem je kot "primer slabe prakse" izpostavila področje privatnega kopiranja v Sloveniji.

Prav s sivimi conami se je končal prvi dan delavnice, in sicer z okroglo mizo na temo Kje so sive cone pri pogajanjih za uveljavitev pravic avdiovizualnih avtorjev, kje lahko Direktiva pomaga?, na kateri sta poleg Durand-Vialle in Despringrejeve sodelovali še Urša Menart (DSR) in Robert Taylor (FSE). Slednji je Direktivo ocenil kot priložnost, da se odstranijo sive cone in možnost in da se začnejo avtorji pogajati, ne le na nacionalnih ravneh, ampak tudi s producenti in

spletnimi platformami, kot je npr. Netflix. Direktiva daje moč avtorjem, še močnejši pa bi bili v okviru kolektivnega pogajanja, je dejal.

Menartova je poudarila, da so slovenski avdiovizualni avtorji v najslabšem položaju glede pravic v Evropi. V Sloveniji se praktično uveljavlja le kabelska retransmisija, medtem ko se nadomestila z naslova privatnega kopiranja ne zbirajo, saj nihče za to nima dovoljenja. "Slovenski avtorji zato letno trpijo večmilijonsko škodo", je poudarila in dodala, da je zelo velika težava v obstoječi slovenski avtorski zakonodaji ta, da predvideva avtomatičen prenos pravic na producenta. Zato avtorji od svojih del ne dobijo nič, razen, če se s producentom ne dogovorijo drugače. "Vendar gre tu za redke izjeme", je dejala. Nova Direktiva je zato dobra novica za slovenske avtorje, saj so ti v pogajalsko izredno šibkem položaju. Obstoječa zakonodaja v Sloveniji se ni spreminjala več kot 20 let in je popolnoma neusklajena z novimi razmerami na digitalnem trgu, zato bo Direktiva svež veter, ki bo prinesel večjo zaščito avtorjem v Sloveniji, je dejala.

Menartova je kot nujno ocenila, da avtorji dobijo podatke o uporabi njihovih del, ker bi s tem imeli boljša pogajalska izhodišča. "Živimo v 21. stoletju, kjer je vse digitalizirano, zato ne morem verjeti, da ne obstaja orodje ali sistem za spremljanje", je poudarila. Despringrejeva je dodala, da je načelo transparentnosti v predlogu Direktive in pogovorih naletelo na odpor javnih rtv hiš, pri čemer je pričakovati, da se bo podobno zgodilo tudi na nacionalni ravni.